

نکات لازم در تدوین پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکترا و طرحهای پژوهشی

نکات زیر بر اساس بررسی تعدادی از پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکترا که قبلا با راهنمایی اینجانب انجام شده است و همچنین برخی منابع استخراج شده است و بنابراین از این جهت که در عمل ممکن است برای دانشجویان جدید نیز مطرح باشد اهمیت دارد.

محمدصالح اولیاء

نکات کلی

- حتما یک کتاب روش تحقیق و یک پایان نامه خوب مشابه را قبل از شروع نوشتن مطالعه کنید.
- مرتبا با استاد راهنما و مشاور خود در تماس باشید و از نظرات آنها استفاده کنید. ارائه کل پایان نامه را به آخر موکول نکنید!
- به نکاتی که توسط تحصیلات تکمیلی دانشگاه برای تدوین پایان نامه ارائه شده است توجه شود.
- معمولا حجم پایان نامه کارشناسی ارشد حداکثر ۱۵۰ صفحه است.
- استاندارد مراجع رعایت شود.
- به سادگی و وضوح مطالب توجه شود.
- به رعایت یکنواختی در طول پایان نامه توجه شود. از جمله اگر فرم خاصی از کلمه یا پارامتر و غیره استفاده می شود، در کل متن نیز به همان ترتیب و یکسان عمل گردد.
- تا حد امکان سعی گردد از به کارگیری کلمات واصطلاحات خارجی در متن پایان نامه اجتناب گردد و از معادل فارسی آنها استفاده شود. کلمات و اصطلاحات خارجی را می توان با قید شماره به صورت زیرنویس تایپ کرد.
- بهتر است تمام فصل های پایان نامه با یک مقدمه شروع شود، ولی لازم نیست کلمه "مقدمه" در ابتدای فصل تحت "عنوان" آن ذکر گردد.
- بند یا پاراگراف عبارت است از جمله یا مجموعه جمله هایی که فکر واحدی را بیان کند. بنابراین در هر پاراگراف تنها می توان یک ایده یا فکر را گنجانید.
- به نکات مربوط به نقطه گذاری توجه شود از جمله اینکه کاما و ویرگول باید به کلمه قبلی بچسبند و با کلمه بعدی فاصله داشته باشد.
- توجه کنید که نظم و ترتیب در ارائه مطالب نمایانگر تفکر شما در انجام تحقیق است. جزئیات را دست کم نگیرید!

چکیده

- چکیده شامل محتوای کلی پایان نامه و بیانگر هدف و نتیجه تحقیق است که به صورت فشرده حداکثر در ۳۰۰ تا ۴۰۰ کلمه و در یک صفحه ارائه می شود. چکیده شامل سه قسمت معرفی کلی تحقیق، کارهای انجام شده، و نتایج به دست آمده به همراه پیشنهاداتی برای ادامه تحقیقات می شود.
- چکیده می بایست حداکثر اطلاعات مندرج در پایان نامه را بدون ارائه هرگونه مرجعی به خواننده منتقل نماید.
- بهتر است از آوردن جملات لاتین، مخففها، فرمولها و اعداد در چکیده جلوگیری گردد.
- چکیده قبل از فهرست می آید و بنابراین اولین صفحه ای از پایان نامه است که خواننده حداکثر توجه را به آن مبذول می دارد. لذا در نگارش آن می بایست دقت فراوان صورت پذیرد.

فصل ۱- مقدمه

- مقدمه باید شامل تعریف مساله، تعریف موضوع تحقیق، اهمیت موضوع، اهداف تحقیق، محدودیتهای تحقیق، تعاریف، و نحوه سازماندهی مطالب باشد.
- تعاریف باید ضروری، مختصر، مفید، صحیح، منظم باشد.
- در این فصل نباید به روش تحقیق یا نتایج حاصل از تحقیق اشاره شود. فرض بر اینست که هنوز نمی دانیم به چه نتایجی رسیده ایم.
- اگر چه این فصل اولین فصل پایان نامه است ولی معمولاً آخر از همه نوشته می شود.

فصل ۲- مرور ادبیات

- در این فصل باید ابتدا مبانی نظری تحقیق آورده شود و سپس تحقیقات مشابه توضیح داده شود.
- اگر چه این فصل گزارشی از مطالب دیگران است ولی همه مطالب باید با نگارش شما نوشته شود و بنابراین نمیتواند با تغییر مطلب نگارش عوض شود!
- کارهای قبلی دیگران را نمی توان عیناً به بیان خودشان نقل کرد. لازم است اولاً مطالب مرتبط آورده شود و ثانياً در صورت لزوم نقد شود
- مطالب نباید حالت جزوه پیدا کند مطالب اضافی حذف و مطالب مفصل خلاصه شود.
- مطالب باید دارای سیر منطقی (flow) باشند. از پراکنده گویی، دوباره گویی، و این شاخه به آن شاخه پریدن پرهیز شود

- به توازن بین مطالب توجه شود
- پاراگرافهای کوتاه و غیر مرتبط نشان دهنده اشکال در تدوین مطالب است.
- اگر از مطالب دیگران استفاده می شود باید رفرنس داده شود. مطالبی که ارجاع ندارد بدین معنی است که هم از نظر مفهومی و هم از نظر نگارش کار شماست.
- یک قسمت از پایان نامه نمیتواند عینا از جایی آورده شود. مطالب باید از منابع مختلف گلچین شده و با هم تلفیق شود. حداقل کاری که می شود کرد خلاصه سازی است.
- همه مطالب ادعایی باید مستند به ماخذ باشد.
- به نحوه ذکر ماخذ توجه شود.

فصل ۳- روش تحقیق

- در این فصل باید مشخص کنید چگونه می خواهید به سوالات تحقیق پاسخ دهید (روش کلی تحقیق، متغیرها، داده ها، نحوه جمع آوری داده ها، جامعه آماری، نمونه و نحوه نمونه گیری، نحوه و تکنیکهای تحلیل داده ها).
- به تفاوت پروژه کارشناسی و کارشناسی ارشد (که در آن انتظار فرضیه سازی و آزمون می رود) توجه شود.
- مبانی نظری نباید در این فصل بیاید. روشها و تکنیکها میتواند مختصرا معرفی شده و در صورت لزوم رفرنس داده شود.
- یکی از سوالات مهم در این فصل اینست که چگونه می توان اعتبار مدل مورد استفاده را بررسی و تایید کرد؟
- روش تحقیق باید از تجزیه و تحلیل (که در فصل بعد می آید) جدا شود.

فصل ۴- تجزیه و تحلیل داده ها

- در این فصل بر اساس روش تحقیق که در فصل قبل تعیین شده است نحوه اجرای گام به گام مراحل و جزئیات آنها تشریح می گردد.
- اقدامات انجام شده باید کاملا روشن و نسبتا مفصل توضیح داده شود (معمولا این فصل یکی از حجیم ترین فصلهاست).
- نحوه استفاده از تکنیکها، مدلها، فرمولها، و نرم افزارها و نتایج حاصل از آنها توضیح داده شود. هر جا لازم است به شکلها و جدولها اشاره شود.

- مطالب و نتایج مفصل و غیر اصلی به پیوستها منتقل شود. هدف از به کاربردن پیوستها، درک بهتر موضوع پایان‌نامه است که آوردن آنها در متن اصلی نوشته می‌تواند ایجاد گسستگی نماید. پیوستها معمولاً حاوی جدول‌های آماری، تصاویر، نقشه‌ها، فرم‌ها، یا اطلاعات مشابهی است که در متن اصلی به گونه‌ای به آنها اشاره شده است.
- به جنبه شخصی و محرمانه بعضی اطلاعات توجه شود.

فصل ۵- نتیجه گیری

- در این فصل نتایج اصلی حاصل از تحقیق بیان می‌شود.
- به مهمترین نتایج و دستاوردها اشاره شود.
- در صورت لزوم با نتایج حاصل از کارهای مشابه مقایسه شود.
- بعد از ارائه نتایج، پیشنهادهای تحقیق مطرح می‌شود.
- از کلی گویی در پیشنهادهای پرهیز شود. پیشنهادهای باید بر اساس نتایج بدست آمده باشد.
- پیشنهادهای اجرایی (کارهایی که باید در عمل انجام شود) از پیشنهادهای تئوریک (کارهای بعدی که می‌تواند برای سایر محققان پیشنهاد شود) جدا شود.